

”Hur gör man för att stärka dessa barns självkänsla när de börjar inse att de inte är som alla andra i sin klass? Dessa barn blir så lätt lurade av andra barn.”

Känslan av att få vara med i ett sammanhang är viktig för om en elev med funktionsnedsättning ska lyckas i skolan. Foto: Photos.com

MIN FLICKA FALLER MELLAN SKOLOR

Ågrenskas experter ger svar på frågor om barn med sällsynta funktionshinder. Denna gång är det Bodil Mollstedt och AnnCatrin Røjvik, specialpedagoger på Ågrenska, som svarar. Bodil och AnnCatrin möter många barn, ungdomar och vuxna som är i behov av stöd och anpassning för att få en fungerande vardag.

? Hej! Jag skriver för att jag har en flicka som enligt utredning på barnhabiliteringen har en kognitiv utvecklingsförsening. Hon har börjat skolan, gått ut ettan, och är särskoleintegrerad i en vanlig skola.

Jag har sökt information om hur andra föräldrar gör för att stötta sina barn i samma situation via webben men jag hittar ingenting. Jag har sökt information eller reportage i er tidning, om barn med lättare förståndshandikapp, men jag hittar ingenting. Jag har letat efter föräldraföreningar för föräldrar som har barn med lättare utvecklingsstörning via webben, men jag hittar ingenting.

Jag tänker att det är många fler som är i vår situation som har ett barn som har svårt att klara av det sociala samspelet som krävs för att bli accepterad i en ”vanlig” skola men

som inte per automatik känner sig hemma och kan spegla sig med barn i en särskoleklass.

Enligt barn- och ungdomshabiliteringen där jag bor kommer denna grupp med barn inte att prioriteras i framtiden då det behöver sparas även där.

Jag skulle så gärna vilja att ni skriver om denna grupp med barn som enligt min erfarenhet ”faller mellan två stolar” i skolan i dag. Hur gör man för att stärka dessa barns självkänsla när de börjar inse att de inte är som alla andra i sin klass? Dessa barn blir så lätt lurade av andra barn.

Jag skriver för jag känner mig ensam och lite vilsen i denna situation och önskar även få kontakt med andra föräldrar som är i samma situation.

Med vänliga hälsningar,
Maria

SVAR: Det du beskriver är ingen ovanlig situation, att ett barn med en lindrig utvecklingsstörning inte riktigt känner sig hemma vare sig i särskolan eller i grundskolan.

Att ha en lindrig funktionsnedsättning kan ibland, känslomässigt och socialt, vara minst lika svårt som att ha en mer påtaglig funktionsnedsättning.

”En skola för alla” är ett begrepp inom skolvärlden idag. Tidigare talade man om integrering. Idag strävar vi efter inkludering, som är en pågående process och betyder att vara med som en del i en helhet. De elever som är inskrivna i särskolan men får sin undervisning inom grundskolans ram är inkluderade i grundskolan.

För att få till stånd en fungerande inkludering måste alla vi vuxna som finns runt barnet; föräldrar, elevhälso-team, pedagoger, assistenter och habiliteringsteam med flera, arbeta utifrån ett gemensamt förhållningssätt för att skapa bästa möjliga lärmiljö.

På skolnivå, den organisatoriska nivån, handlar det om ledarskap, fördelning av resurser och tillgång till kontinuerlig kunskap och handledning för skolpersonal om funktionsnedsättningar och dess konsekvenser. Vilken

ställning värdegrundsarbetet har spelar också en avgörande roll för hur väl inkluderingsarbetet kan lyckas.

Forskning visar att känslan av att få vara med i ett sammanhang är avgörande för om en elev med funktionsnedsättning ska lyckas i skolan. (Eriksson 2006)

Detta är i sin tur beroende av lärarnas syn på barns olikheter och elever i behov av särskilt stöd samt förmågan att anpassa undervisningen. Det är också angeläget att skolans personal har förmåga att utveckla och stärka samspelet och delaktigheten för alla elever och kunna använda olikheter som en tillgång i gruppen genom samtal, litteratur och teater. Flera skolor har idag fört in ämnet livskunskap på schemat. Det handlar om att barns sociala och emotionella färdigheter systematiskt tränas.

Klasskamraterna kan också behöva få anpassad information, så att man motverkar dåligt bemötande och främjar acceptans. Även de andra föräldrarna i klassen kan behöva informeras, om frågor kommer upp hemma.

Förutom att stödja barnet på bästa sätt i skolan handlar det om att hjälpa barnet till en meningsfull fritid och även ge känslomässigt stöd på hemmaplan.

Man vet att självkänsla hos barn till stor del grundas på att man jämför sig med andra barn. Det är därför bra om ett barn, som är inkluderat, också får tillgång till andra grupper, till exempel grupper med barn som har liknande funktionsnedsättningar.

Om man tillhör särskolan har man i de flesta fall rätt till insatser enligt LSS, Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. En av de insatserna är korttidsvistelse, till exempel i form av läger. I många kommuner och på Ågrenska, finns läger- eller korttidsgrupper, som är sammansatta av deltagare med likartade behov.

I en sådan grupp kan man känna sig hemma, få ytterligare en tillhörighet och ha roligt. Man kan växa med gruppen, tillsammans utveckla intressen och hitta förebilder. Detta kräver naturligtvis kompetent personal, väl planerade aktiviteter med lagom utmaningar, så att deltagarna får lyckas i det de företar sig. När man fått ihop en väl fungerande grupp är det önskvärt att den får bestå under flera år. Ågrenskas erfarenheter är att när gruppdeltagare lärt känna varandra väl, kan de även tala med varandra om vad de till exempel har svårt med och lära av varandra. Detta kan också ge känslomässig avlastning till föräldrarna.

Litteraturtips

■ Larsson, B. (2001).

”Dilemmafrågor för barn”
Varberg, Argument förlag.

■ Salmson, J. (2007) ”Jonathan och kroppen” Kina, Vilda Förlag

■ Sher, B. (2007) ”Lekbok för självkänslan” Finland, Brain Books

■ Renlund, C. (2007) ”Doktorn kunde inte riktigt laga mig” Stockholm, Gothia Förlag

■ Wallenkrans, P. (2000) ”LÄR IN – Inspirationsbok för lärare och föräldrar” Partille, Warne Förlag

■ Unik, Peter Pops cd-skiva
Kan beställas från www.fub.se.
Samspelet, www.serholt.com

Det är inte ovanligt att barn med lindrig utvecklingsstörning inte känner sig riktigt hemma varken i särskolan eller grundskolan, skriver AnnCatrin Röjvik och Bodil Mollstedt.

Tala med LSS-handläggaren i din kommun! Även FUB ordnar läger för deltagare med lindriga funktionsnedsättningar på många orter.

Det är inte alltid så lätt att som förälder veta hur man ska bemöta sitt barn när det börjar inse att det har svårare än klasskamraterna för vissa saker, att det kanske inte har lika lätt att få kompisar, att det inte vet hur man ska bete sig för att hänga med de andra. Det är lätt att säga att man ska stödja och uppmuntra!

Som förälder är man ju så känslomässigt involverad i sitt barn. Bland det svåraste som finns för en förälder är att se sitt barn ledset. Därför är det naturligt att man försöker trösta och minska betydelsen av det svåra. Men det är bra om man kan lyssna, acceptera och bekräfta barnets känslor. Det är orättvist att barnet ska ha det svårare än andra. Ibland kan man hjälpa barnet med att sätta ord på vad det känner. Det man vågar uttala och prata om blir ofta lite mindre svårt att hantera. Det kan ibland vara bra om barnet har någon annan att

tala med, som familjen har förtroende för, till exempel en släkting.

Det är också viktigt att säga till barnet att man älskar det för dess egen skull och inte för vad det presterar. Detta är så självklart för oss som föräldrar, men det är också viktigt att vi säger det ofta till barnet. Man ska inte heller förringa betydelsen av att dela små enkla, vardagliga och glädjefyllda upplevelser som både barn och föräldrar tycker om. Då känner man att man är viktig för varandra.

Barnet behöver naturligtvis också få stöd att utveckla sina positiva sidor. Det är ofta lättare att bli ännu bättre på något man redan är ganska bra på och tycker är roligt, än att traggla och försöka bli bättre på sådant man har svårt för!

Det är också viktigt att samarbeta med barnet, så att man verkligen hjälper barnet att utveckla det hon själv tycker är viktigt att kunna. Ta små steg, som barnet kan lyckas med, låt barnet glädjas åt och återvända till det hon kan och forcera inte. Hjälp också barnet att själv se det som fungerar och bekräfta det.

Någon gång runt nioårsåldern, ibland tidigare och ibland senare, brukar barn börja kunna se realistiskt på tillvaron, blicka framåt och jämföra sig med andra utanför familjen. De börjar också se realistiskt på vuxna människors förmåga och förstår till exempel att föräldrarna inte klarar allt och inte kan skydda dem från allt ont i tillvaron. Det är en svår upptäckt för barnet. Det inser att det inte finns några garantier mot någonting. Om barnet har en funktionsnedsättning som innebär utvecklingsstörning kan den här perioden infalla senare.

Kamraterna blir viktiga och det blir viktigt att känna igen sig i andra.

För vissa barn kan den här åldern passera tämligen obemärkt, men det är också mycket vanligt med ångslan, oro och dålig självkänsla.

Just i denna utvecklingsfas är det alltså extra viktigt med det stöd som beskrivits.

**Bodil Mollstedt
AnnCatrin Röjvik**

Så når du FUB

■ FUB är en intresseorganisation som arbetar för att barn, ungdomar och vuxna med utvecklingsstörning ska kunna leva ett gott liv. Lokalföreningarna i de olika länen erbjuder olika aktiviteter.
www.fub.se